

Samenwerkend Toezicht Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Uitkomsten toezichtonderzoek Sittard-Geleen

Toezichtonderzoek op beleidsniveau naar de verantwoorde zorg en ondersteuning van gezinnen met geringe sociale redzaamheid

Oktober 2013

Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ) verstaat onder een gezin met geringe sociale redzaamheid een gezin met chronische problemen op meerdere leefgebieden (minimaal vier), waarvan de ouders niet in staat zijn deze problemen zelf op te lossen.

Kinderen van dat gezin lopen hierdoor permanent risico's en/of ondervinden problemen. Het gezin kent vaak een historie van – vastgelopen – hulpverleningstrajecten die niet tot het gewenste resultaat hebben geleid.

- Gezin: omvat één of meerdere ouders, één of meerdere kinderen;
- Chronisch: de problematiek is blijvend, maar kan wel in intensiteit fluctueren;
- Leefgebieden: gezin, wonen, werk, inkomen, gezondheid, onderwijs en veiligheid.

In deze factsheet leest u de uitkomsten van de eerste fase van het toezichtonderzoek van Samenwerkend Toezicht Jeugd naar de aanpak van de gemeente en haar netwerkpartners voor gezinnen met geringe sociale redzaamheid (GGSR).

Deze fase van het toezichtonderzoek richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze gezinnen toereikend hebben vormgegeven.

De zorg en ondersteuning van deze kwetsbare gezinnen mag niet alleen afhangen van de (toevallige) inzet van betrokken medewerkers of organisaties. Dit vraagt van gemeenten om samen met betrokken lokale partijen een overkoepelende beleidsvisie te realiseren en afspraken te maken over hoe de zorg en ondersteuning voor deze gezinnen op verantwoorde wijze tot stand komt. Het belang hiervan wordt met de naderende inwerkingtreding van de nieuwe Jeugdwet en de daarmee gepaard gaande verschuivende verantwoordelijkheden, alleen maar groter.

In het kader van dit toezichtonderzoek hebben de samenwerkende jeugdinspecties vragenlijsten uitgezet bij de gemeente en de – door de gemeente aangegeven – belangrijkste netwerkpartners (maximaal drie). Tevens zijn de door de gemeente aangeleverde documenten in het onderzoek betrokken.

Op basis van de verzamelde informatie heeft STJ de binnen de gemeente bestaande aanpak(ken) voor GGSR beoordeeld aan de hand van het daarvoor ontwikkelde toetsingskader. STJ heeft beoordeeld of op beleidsniveau de aanpak geborgd is en of de vastgelegde werkwijze dan wel de gemaakte afspraken richtinggevend zijn voor de betrokken lokale partijen.

Samenwerkend Toezicht Jeugd vraagt de gemeente en haar netwerkpartners de verbeterpunten die in deze factsheet zijn genoemd op te pakken. STJ verwacht van de betrokken partijen na een jaar een rapportage over de voortgang.

Meer informatie over het toezichtonderzoek en het toetsingskader vindt u op www.toezichtggsr.nl.

Context Sittard-Geleen

Sittard-Geleen heeft circa 94.535 inwoners. Uit de gegevens van het CBS van januari 2012 blijkt dat in Sittard-Geleen 14.122 meerpersoonshuishoudens met één kind wonen. Dit zijn gezinnen met één of twee volwassenen en tenminste één kind.

De gemeente Sittard-Geleen schat in dat er binnen de gemeentegrenzen 300 gezinnen leven die voldoen aan de STJ-definitie van GGSR.

De gemeente is van mening dat diverse problemen in het gezin vaak participatie in werk en in de buurt in de weg staan. Daarom moeten eerst deze problemen in het gezin opgelost worden voordat een burger in staat is om weer actief te participeren.

Het beleid en de aanpak voor kwetsbare burgers heeft de gemeente uitgewerkt in onder meer een aanpak via het CJG, via het Veiligheids huis, een aanpak specifiek voor de wijk Geleen-Zuid en een aanpak specifiek voor de wijk Stadsbroek.

Op de vraag welke aanpakken het meest aansluiten bij de doelgroep GGSR, noemt de gemeente de aanpakken 'het Participatiehuis' en 'TASs/Mijn Zuid'. Deze twee aanpakken heeft STJ beoordeeld in deze factsheet.

Aanpak: Participatiehuis

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Partners in Welzijn
- Kredietbank Limburg
- Coördinator Participatiehuis

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente. Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Als er zich problemen voordoen bij het deelnemen aan het arbeidsproces bij burgers met een uitkering (zoals een WWB, WAO, Wajong of anderszins), dan biedt het Participatiehuis coachingsprogramma's. Het doel is hen zo snel mogelijk te betrekken bij de samenleving en de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

Door het bieden van maatwerk op het gebied van bemiddeling, plaatsing en begeleiding wordt gewerkt aan de onderliggende problematiek op de diverse leefgebieden zodat de gezinnen zo snel mogelijk weer sociaal redzaam zijn en de participatie in de maatschappij weer stap voor stap toeneemt.

De participatiecoach geeft ondersteuning aan het gezin, waarbij verschillende partijen zijn betrokken. De volgende domeinen hebben hierbij de aandacht:

1. (vrijwilligers) werk: de houding van het gezinlid ten opzichte van (vrijwilligers) werk
2. Leren: volgen van opleiding of cursus of voornemen dat te doen
3. Gezin: stabiliteit van de thuissituatie, relatie tussen partners en relatie met de kinderen
4. Wonen: woning, woonomgeving en relatie met buurtbewoners
5. Geld: (inzicht in) financiële situatie, manier waarop iemand met geld omgaat
6. Sociale contacten: hoeveelheid, aard en diversiteit van contact en tevredenheid daarmee
7. Gezondheid: gezondheid en gezondheidsbeleving, leefpatroon (sporten, bewust eten)
8. Taal: mate waarin deelnemer met taal uit de voeten kan of waarin taal belemmering is

Vanuit het Participatiehuis wordt op dit moment aan ongeveer 80 gezinnen hulp en ondersteuning geboden.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'Participatiehuis' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	✓ Gemeente en netwerkpartners beschrijven de doelgroep als gezinnen waar een meervoudige problematiek gaande is en die zich financieel en/of sociaal niet staande kunnen houden.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente heeft een beeld van de omvang van de doelgroep en weet in welke wijken deze gezinnen zich met name bevinden.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ Gemeente en netwerkpartners noemen meerdere aanmeldpunten, zoals de afdeling sociale zaken van de gemeente, het Veiligheidshuis, het jongerenloket, de politie en het Participatiehuis zelf. Op de website van de gemeente kunnen gezinnen zich zelf aanmelden of kunnen professionals dit doen, na overleg met de betreffende cliënten.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ De meest genoemde partijen zijn de schuldhulpverlening, bewindvoering, maatschappelijk werk, politie, onderwijs, GGD, sociale zaken, leerplicht, CJG en UWV. Ook reclassering, woningbouwcoöperaties en de voedselbank worden genoemd als partijen die gezinnen aanmelden voor de aanpak.

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ De gemeente stelt dat er in de wijken veel aan participatie wordt gewerkt, van 'binnen naar buiten'. In de nota "Voordoen, samendoen en zelf doen, evaluatie Participatiehuis, afdeling Werk en Inkomen, september 2010" staat op welke wijze de eigen kracht van het gezin wordt ondersteund en benut en dat er aandacht is voor de stabiliteit van de thuissituatie, de relatie tussen de partners en de relatie met de kinderen.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ De gemeente stelt dat de aanpak aandacht besteedt aan het sociale netwerk. Dit komt overeen met de inhoud van de genoemde nota, waarin de domeinen genoemd worden, waar het sociale netwerk deel van uitmaakt. Er staat ook in dat de aanpak zich richt op de woonomgeving en de relatie met de buurtbewoners.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ De participatiecoach inventariseert waar de behoeften liggen en brengt deze in kaart. Behoeften in het gezin zijn uitgangspunt. Dit staat ook in de genoemde evaluatienota uit 2010.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ Uit de evaluatie "Voor doen, samendoen en zelf doen, evaluatie Participatiehuis, afdeling Werk en Inkomen, september 2010" blijkt dat het Participatiehuis zijn oorsprong vindt in de opdracht die in 2007 is geformuleerd in de nota "Armoede en participatie: Visie en uitvoering". In deze nota is de missie van de gemeente als volgt geformuleerd: "Of het nu gaat om re-integratie, participatie, zorg of diverse vormen van armoedebestrijding we doen, waar nodig, niet anders dan het bevorderen van (de maximaal mogelijke) zelfredzaamheid van onze burgers". Genoemd beleid heeft de gemeente niet aan STJ gezonden.</p> <p>✓ De doelen die de netwerkpartners benoemen zijn overeenkomstig en gaan over het vergroten van maatschappelijke participatie door het zo snel mogelijk sociaal redzaam maken van de gezinnen.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ De resultaten worden op casusniveau door de participatiecoach bijgehouden.</p> <p>✓ De gemeente heeft zicht op de resultaten van de aanpak. In de eerder genoemde evaluatie "Voor doen, samendoen en zelf doen, evaluatie Participatiehuis, afdeling Werk en Inkomen, september 2010" staan de resultaten van de acht domeinen gespecificeerd.</p> <p>✓ Op basis van deze evaluatie is besloten de pilot in 2010 om te zetten naar een meerjarig programma.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	<p>✓ Alle ondervraagden laten weten dat er één persoon is die de rol van regisseur neemt.</p>
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	<p>✗ Er is geen doorzettingsmacht geregeld voor de coach. Onder doorzettingsmacht verstaat STJ dat de regisseur besluiten kan nemen die consequenties hebben voor de betrokken netwerkpartners. Opmerkelijk is dat één van de netwerkpartners van mening is dat er wel doorzettingsmacht geregeld is.</p>
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ Drie van de vier ondervraagden geven aan dat er selectie-eisen bestaan voor de participatie-coach.</p>
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	<p>✓ Alle ondervraagden antwoorden dat er per gezin een gezamenlijk plan wordt opgesteld. LET OP: De gemeente en een netwerkpartner geven aan dat het plan niet leidend is voor hun handelen.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	<p>✓ Uit de antwoorden blijkt ook dat de aanpak zich richt op de acht (hiervoor genoemde) domeinen waardoor alle leefgebieden aan bod komen. In overleg komen deze domeinen aan bod met alle gezinsleden. Ook in de genoemde nota staat dat er stap voor stap aan de problemen wordt gewerkt, zodat het gezin en de gezinsleden beter/meer kunnen participeren in de maatschappij.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	✓ De ondervraagden reageren hier inhoudelijk vergelijkbaar op. Ieder beschrijft een werkwijze waaruit blijkt dat men in de praktijk outreachend werkt. De outreachende methodiek staat ook beschreven in de evaluatienota. De participatiecoach benadert het gezin actief, gaat eventueel mee op afspraken en vraagt ook actie en inzet van de cliënt zelf.
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	✗ De gemeente en een netwerkpartner geven aan dat er afspraken zijn over het afsluiten van de aanpak. Onder andere dat de aanpak afgesloten moet worden als het gezin niet meer wil meewerken en niet meer open staat voor de aanpak. Dit is opmerkelijk, mede gezien de opmerkingen over het inzetten van dwang- en drang. De gemeente stelt namelijk dat deelname aan de aanpak vrij is, maar niet vrijblijvend. Want als men zich niet houdt aan gemaakte afspraken, kan dit leiden tot maatregelen op de uitkering. Een netwerkpartner noemt dat er een trajectverplichting wordt opgelegd in kader WWB en een ander noemt het inschakelen van justitie. De derde netwerkpartner is van mening dat er geen dwang- en drangmaatregelen worden ingezet.

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	✓ De gemeente financiert de aanpak en heeft participatiecoaches in dienst die naar de cliënt gaan en vervolgens de regie voeren over de inzet van de andere partijen.
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	✗ Er zijn geen opschalingsmogelijkheden geregeld. De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat er in de praktijk stagnatie optreedt in de zorg en ondersteuning. Als oorzaak hiervan wordt onder andere verwezen naar de wachtlijsten bij de netwerkpartners.
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	✗ De gemeente noemt een aantal partijen die betrokken zijn bij de aanpak, maar de politie wordt hierin gemist. Twee netwerkpartners geven weinig partijen aan. Ook is de documentatie niet duidelijk over welke partijen participeren in de aanpak.
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	✗ De samenwerkingsafspraken met verschillende samenwerkende partijen zijn niet schriftelijk vastgelegd. Op deelaspecten zijn er wel afspraken gemaakt met een beperkt aantal netwerkpartners, zoals in subsidiebeschikkingen aan PIW en de Kredietbank.
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	✓ Alle ondervraagden geven aan dat de medewerkers over voldoende bevoegdheden beschikken om de juiste beslissingen te nemen in de zorg en ondersteuning voor de gezinnen.
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	✓ De ondervraagden geven aan dat er afspraken zijn gemaakt over het actief delen van informatie en dat zich hierbij geen problemen voordoen. LET OP: Eén netwerkpartner merkt op dat de registratiesystemen verschillend zijn en dat soms het bewaken van de privacy van het gezin een rol speelt.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	✓ De aanpak duurt tot de doelen van het gezin zijn behaald, met een maximum van twee jaar.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✓ Volgens de netwerkpartners zijn er afspraken gemaakt over de beschikbaarheid van zorg en ondersteuning. Zij geven aan dat gezinnen of de gezinsleden prioriteit krijgen op de wachtlijsten. LET OP: Volgens de gemeente zijn hierover geen afspraken gemaakt. De gemeente en twee netwerkpartners geven aan dat er in de praktijk ook stagnatie optreedt in de zorg en ondersteuning. Als oorzaak hiervan wordt onder andere verwezen naar de wachtlijsten bij de netwerkpartners.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✗ Over het in beeld blijven van de gezinnen na de aanpak bestaan verschillende meningen. De gemeente vindt dat als de doelen na twee jaar nog niet behaald zijn, dat de gestelde doelen dan kennelijk ook niet haalbaar blijken te zijn. Een van de netwerkpartners houdt wel zelf de vinger aan de pols, een ander noemt de overdracht naar een andere partij.

Conclusie

Hieronder leest u een conclusie vanuit de bevindingen op de vijf thema's uit het toetsingskader. Deze toetsing richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen toereikend hebben vormgegeven. In deze conclusie is niet gestreefd naar volledigheid. Er is met name gekeken naar de belangrijkste punten waarmee Sittard-Geleen in het vormgeven van zorg en ondersteuning voor GGSR op de goede weg is en de punten die extra aandacht behoeven omdat deze een belangrijk risico behelzen.

Toeleiding

Wat gaat goed?

Uit de gegevens van de gemeente blijkt dat zij zicht hebben op de omvang van het aantal gezinnen met complexe problemen op meerdere leefgebieden en waar deze zich voornamelijk bevinden in welke wijken.

Wat kan beter?

Gezin centraal

Wat gaat goed?

Gemeente en netwerkpartners hebben elkaar gevonden in de doelstelling van het Participatiehuis en in de omschreven domeinen waar de aanpak zich op richt om de problematiek stap voor stap aan te pakken. De eigen kracht wordt in deze aanpak gestimuleerd en ondersteund.

Wat kan beter?

Aanpak

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Een belangrijk punt in een aanpak voor deze kwetsbare gezinnen is dat de regisseur (bij het Participatiehuis de participatiecoach) doorzettingsmacht heeft om voor het gezin te regelen wat nodig is. De doorzettingsmacht is niet geregeld binnen het Participatiehuis.

De aanpak afsluiten als een gezin niet meer wil meewerken, levert bij deze gezinnen een risico op voor (de kinderen in) het gezin, met name als het gezin zorgmijdend is.

Vervolg conclusie

Samenwerking	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
	<p>De netwerkpartners werken op dit moment zonder afspraken over de wijze waarop de samenwerking vorm krijgt. Het formaliseren van deze afspraken ondervangt het risico dat partijen andere verwachtingen en beelden hebben over het toepassen van de aanpak.</p> <p>Opschalingsmogelijkheden zijn niet geregeld binnen de aanpak. Dit is wel belangrijk voor gevallen waarin netwerkpartners de zorg en ondersteuning niet kunnen of willen leveren, waardoor de benodigde zorg en ondersteuning voor de gezinnen onder druk komt te staan.</p>

Continu	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
<p>Het is positief dat de aanpak vanuit het Participatiehuis twee jaar kan duren en dat de gezinnen / gezinsleden prioriteit krijgen op wachtlijsten.</p>	<p>Afspraken over de zorg en ondersteuning na het afronden van de aanpak zijn tussen de netwerkpartners niet voldoende afgestemd. Indien er bij het beëindigen van de aanpak toch niet voldoende participatie van het gezin is bereikt, is het niet duidelijk op welke wijze de zorg of ondersteuning aan het gezin verder wordt geleverd.</p>

Aanpak: TASs/Mijn Zuid

De gemeente heeft de vragenlijst betreffende deze aanpak ingevuld en relevante documentatie toegestuurd. Een – beperktere – vragenlijst over deze aanpak is ingevuld door:

- Partner in Welzijn
- Zo Wonen
- MEE

Deze netwerkpartners zijn aangedragen door de gemeente.

Op basis van de ingevulde vragenlijsten en de aangeleverde informatie gezamenlijk heeft STJ de beoordeling gemaakt.

Beschrijving

Deze aanpak is voor alle inwoners van de wijk Mijn Zuid, voorheen genoemd TASs. Dit is een achterstandswijk in Sittard-Geleen die door de gemeente is geherstructureerd en waar meerdere GGSR woonachtig zijn.

In het kader van de herstructurering is een sociaal programma opgesteld door de gemeente in samenwerking met Kwadraat PC en Zo Wonen.

Het programma is beschreven in “Sociaal programma TASs, een sociaal programma voor de wijkenaanpak Sanderbout, Acht- en Thienbunder, gericht op kracht van eigen identiteit, basiskwaliteit leefomgeving en iedereen doet mee, concept 1 december 2010.” In 2013 is dit beleid nog actueel.

Het programma bestaat uit verschillende projecten, die variëren van een activiteiten aanbod tot aandacht voor de leefomgeving en veiligheid, zorg voor jeugdigen en ouderen en huisbezoeken. Bij problemen rondom wonen, werk en inkomen speelt TASs/ Mijn Zuid een belangrijke rol.

In een ‘woon-zorgoverleg’ participeren verschillende instanties die huis aan huis bezoeken afleggen. Signalen over (multi)problematiek en GGSR worden vervolgens in het woon-zorgoverleg besproken.

In dit (multidisciplinaire team) wordt besloten welke professional de regie neemt en wordt er een casemanager aangewezen, afgestemd op de problematiek binnen het gezin.

Bij opvoedingsproblemen kan doorverwezen worden naar het CJG screeningsoverleg.

Hoeveel gezinnen op dit moment via dit programma geholpen worden is de gemeente niet bekend.

Bevindingen toezichtonderzoek

Samenwerkend Toezicht Jeugd heeft 'TASs/Mijn Zuid' getoetst aan de hand van vijf thema's voor verantwoorde zorg en ondersteuning voor gezinnen met een geringe sociale redzaamheid. De vijf thema's zijn:

- **Toeleiding:** gezinnen zijn in beeld en worden bereikt met de aanpak
- **Gezin centraal:** de aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal
- **De aanpak:** de aanpak is planmatig, samenhangend en vasthoudend en de regisseur is toegerust
- **Samenwerking:** er moet goede samenwerking zijn tussen de instanties die bij een gezin betrokken zijn
- **Continu:** indien nodig moeten zorg en ondersteuning langdurig kunnen worden ingezet, in wisselende aard en intensiteit

Deze thema's zijn verder uitgewerkt in criteria en bijbehorende indicatoren. De onderstaande tabel bevat de bevindingen van STJ per indicator uit het toetsingskader, waarmee STJ beoordeelt of op beleidsniveau de zorg en ondersteuning aan gezinnen met geringe sociale redzaamheid op toereikende wijze is vormgegeven. Per indicator wordt aangegeven of de zorg en ondersteuning vanuit de aanpak daaraan voldoet (✓) dan wel of er een verbeterpunt is (X).

Toeleiding		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
GGSR zijn in beeld	Alle netwerkpartners hanteren dezelfde omschrijving van GGSR	X Twee van de drie netwerkpartners geven een omschrijving van hun eigen doelgroep en niet van de aanpak TASs. De omschrijving komt ook niet overeen met de omschrijving van de doelgroep door de gemeente.
	De gemeente heeft zicht op de populatie GGSR	✓ De gemeente heeft een beeld van de omvang van de groep gezinnen met complexe problemen op meerdere leefgebieden en weet waar deze gezinnen zich ongeveer bevinden.
De aanpak bereikt alle gezinnen waarvoor dit nodig is	De netwerkpartners weten waar gezinnen voor de aanpak kunnen worden aangemeld	✓ Het aanmeldpunt is het maandelijkse woon-zorgoverleg, waar de huis aan huis bezoeken/ keukentafelgesprekken aan bod komen.
	Netwerkpartners en alle relevante partijen melden GGSR aan voor de aanpak	✓ Het CJG wordt het meest genoemd. Driemaal worden genoemd: maatschappelijk werk, de GGD, onderwijs en de leerplichtambtenaar. De participerende woningbouwcoöperatie wordt tweemaal genoemd. Ditzelfde geldt voor (participerend) MEE, de politie, thuiszorg, huisarts, reclassering (volwassenen).

Gezin centraal		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De aanpak stelt het gezin en zijn sociale netwerk centraal	Binnen de aanpak wordt de eigen kracht van het gezin ondersteund en benut	✓ In het document "Sociaal programma TASs, een sociaal programma voor de wijkenaanpak Sanderbout, Acht- en Thienbunder gericht op kracht van eigen identiteit, basiskwaliteit leefomgeving en iedereen doet mee, concept 1 december 2010" staat onder andere dat ontplooiing en behoefte van de burger centraal staat in deze aanpak. De aanpak is gericht op het activeren en versterken van de maatschappelijke participatie van bewoners en het wegnemen van belemmeringen in de zelfredzaamheid.
	Binnen de aanpak wordt het sociale netwerk van het gezin benut	✓ De gemeente stelt dat de aanpak is gericht op het verbeteren van de wijk tot een 'civil society', waarbij niet alleen de individuele problemen aandacht krijgen maar ook geïnvesteerd wordt in de sociale netwerken.
	Binnen de aanpak is de behoefte van het gezin uitgangspunt bij het bepalen wat nodig is	✓ Tijdens de keukentafelgesprekken wordt doorgevraagd in het gezin. Bij dit gesprek zijn niet alleen de problemen maar ook de behoeften van het gezin uitgangspunt.

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Planmatig	De gemeente heeft beleid voor de groep GGSR De gemeente zorgt voor een gezamenlijke visie op de aanpak voor GGSR De netwerkpartners hebben gezamenlijke doelen geformuleerd ten aanzien van de aanpak van GGSR	<p>✓ De gemeente verwijst naar beleid zoals geformuleerd in de genoemde nota uit 2010, waarin de gemeente aangeeft dat deze ook GGSR bedient. In deze nota staat een gezamenlijke visie: het zodanig stimuleren van gezinnen en gezinsleden dat zij door de aanpak (beter) kunnen participeren in de maatschappij en de onderliggende problemen aangepakt worden. LET OP: De nota is een conceptplan, waarin te behalen resultaten staan genoemd, verspreid over 5 jaar. Volgens de gemeente is deze aanpak in 2013 nog actueel.</p> <p>✓ De doelen die de ondervraagde netwerkpartners allemaal benoemen hebben te maken met participatie zoals het sociaal redzaam maken en naar vermogen meedoen in de maatschappij.</p>
	De resultaten van de aanpak worden bijgehouden De netwerkpartners evalueren de resultaten van de aanpak De gemeente evalueert de resultaten van de aanpak Op basis van de evaluatie wordt het beleid gecontinueerd dan wel bijgesteld	<p>✓ De gemeente stelt dat de resultaten door middel van evaluatie worden bijgehouden. De netwerkpartners beamen dit.</p> <p>✗ De gemeente verwijst naar de conceptnota over de aanpak, waarin behaalde resultaten per wijk en per aanbod staan genoemd. In deze nota staat echter niet beschreven op welke wijze, wanneer en door wie de resultaten in de toekomst geëvalueerd gaan worden. De antwoorden van de netwerkpartners zijn hierover ook niet eenduidig.</p>
Een toegeruste regisseur	In de aanpak is er één centrale persoon voor het gezin die de intensieve zorg en ondersteuning aan het gezin op elkaar afstemt (de regisseur)	<p>✓ Alle ondervraagden zijn unaniem van mening dat er één centrale persoon is voor het gezin, die de zorg en ondersteuning afstemt. Dit proces staat ook beschreven in de genoemde conceptnota.</p>
	De doorzettingsmacht voor de regisseur is geregeld	<p>✗ Er is geen doorzettingsmacht voor de regisseur geregeld. Onder doorzettingsmacht verstaat STJ dat de regisseur besluiten kan nemen die consequenties hebben voor de betrokken netwerkpartners.</p>
	De regisseur is voldoende toegerust om zijn functie uit te oefenen	<p>✓ De regisseur is voldoende toegerust, wordt aangewezen in het woon-zorgoverleg en kan gebruik maken van de andere aanwezige deskundigheden. Het merendeel van de ondervraagden geeft aan dat er selectie-eisen zijn voor de regisseur. Over de caseload van de regisseur verwijst de gemeente naar de netwerkpartners. LET OP: De netwerkpartners stellen niet bekend te zijn met een afspraak over een maximale caseload.</p>
Samenhangend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat de netwerkpartners werken met en gezamenlijk plan per gezin	<p>✓ Alle ondervraagden antwoorden dat er per gezin een plan wordt opgesteld, dat leidend is voor het handelen. Dit komt overeen met de genoemde conceptnota.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat deze betrekking heeft op de problemen van alle gezinsleden en op alle leefgebieden	<p>✓ De netwerkpartners geven aan dat de aanpak is gericht op de problemen van alle gezinsleden en alle leefgebieden.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Aanpak		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Vasthoudend	Uitgangspunt bij de aanpak is dat outreachend wordt gewerkt	<p>✓ De ondervraagden beschrijven allen op welke wijze zij outreachend optreden: door de huis aan huis bezoeken, of het schriftelijk of per mail contact te zoeken, of gebruik te maken van een netwerk. Soms door een directe benadering, of soms door gebruik te maken van leun- en steuncontacten rondom het gezin.</p>
	Uitgangspunt bij de aanpak is dat het gezin niet wordt losgelaten	<p>✗ Alle ondervraagden geven aan dat er afspraken zijn over wanneer de aanpak wordt afgesloten. De gemeente en een netwerkpartner geven daarbij aan dat de aanpak afgesloten moet worden als het gezin niet meer wil meewerken of niet open staat voor hulpverlening. Hierdoor ontstaat een kans dat deze gezinnen niet de zorg en ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben.</p> <p>Op één netwerkpartner na geeft men aan dat er dwang- en drang wordt toegepast op de gezinnen. De gemeente noemt de politie, uitkering en de woning. Eén netwerkpartner stelt dat er soms een noodzakelijke verhuizing kan worden afgedwongen, of noodzakelijke ondersteuning en begeleiding. Een andere netwerkpartner noemt een zorgmelding bij BJZ of het AMK wanneer de veiligheid van minderjarige kinderen binnen het gezin in het geding is.</p>

Samenwerking		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
Coördinatie	De gemeente voert regie op de aanpak voor GGSR	<p>✓ De gemeente financiert (mede) deze aanpak en is partner in de aanpak.</p>
	Bij stagnatie van de intensieve zorg en ondersteuning op casusniveau zijn opschalingsmogelijkheden geregeld	<p>✗ In de nota is geen uitwerking te lezen over opschalingsmogelijkheden. De netwerkpartners geven aan dat er af en toe stagnatie voorkomt, die volgens hen te wijten is aan de wachtlijsten of aan de 'lagen' bij de gemeente. Volgens de gemeente zijn er wel opschalingsmogelijkheden geregeld maar wordt hier geen gebruik van gemaakt.</p>
Benodigde partijen werken mee aan de aanpak	Alle partijen die relevant zijn, zijn verbonden aan de aanpak	<p>✓ Veel relevante samenwerkende partijen zijn verbonden aan de aanpak, bijvoorbeeld schuldhulpverlening, bewindvoering, maatschappelijk werk, onderwijs en de woningbouwcoöperatie.</p>
	Er zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over de aanpak	<p>✗ Er zijn geen afspraken schriftelijk vastgelegd over de samenwerking in de vorm van een convenant of overeenkomst.</p>
	De netwerkpartners geven hun medewerkers de bevoegdheid om beslissingen te nemen over de intensieve zorg en ondersteuning voor de gezinnen	<p>✓ Alle ondervraagden geven aan dat de medewerkers over voldoende bevoegdheden beschikken om de juiste besluiten te kunnen nemen over de zorg en ondersteuning voor de gezinnen.</p>
Toereikende informatie	Netwerkpartners hebben afspraken gemaakt over het actief delen van informatie	<p>✓ De ondervraagden geven aan dat er afspraken zijn gemaakt over het actief delen van informatie en dat zich hierbij geen problemen voordoen. LET OP: Een netwerkpartner merkt op dat de registratiesystemen verschillend zijn en dat soms het bewaken van de privacy van het gezin een rol speelt.</p>

Vervolg bevindingen toezichtonderzoek

Continu		
Criteria	Indicatoren	Bevindingen
De duur van de aanpak is toereikend	De afspraak is dat de intensieve zorg en ondersteuning doorlopen totdat de problemen zijn opgelost of beheersbaar zijn	X De gemeente weet niet of er afspraken zijn gemaakt over de maximale duur van de aanpak.
De aanpak is flexibel	Netwerkpartners zorgen voor beschikbaarheid van zorg en ondersteuning voor de gezinnen binnen de aanpak	✓ De ondervraagden stellen allen dat de gezinnen in de aanpak voorrang krijgen op de eventueel bestaande wachtlijsten en/of prioriteit krijgen wat betreft het ontvangen van zorg en ondersteuning.
De aanpak krijgt indien nodig een vervolg	Netwerkpartners hebben de afspraak gemaakt dat de intensieve zorg en ondersteuning indien nodig een vervolg kunnen krijgen	✓ De netwerkpartners beschrijven de afspraken die zijn gemaakt over een eventueel vervolg als de aanpak is afgesloten als volgt: een vinger aan de pols, ondersteuning door een vrijwilliger, evaluatiemomenten, afspraken op maat. LET OP: De gemeente geeft aan dat over het vervolg geen afspraken zijn gemaakt.

Conclusie

Hieronder leest u een conclusie vanuit de bevindingen op de vijf thema's uit het toetsingskader. Deze toetsing richt zich op de vraag of gemeenten en betrokken lokale partijen op beleidsniveau de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen toereikend hebben vormgegeven. In deze conclusie is niet gestreefd naar volledigheid. Er is met name gekeken naar de belangrijkste punten waarmee Sittard-Geleen in het vormgeven van zorg en ondersteuning voor GGSR op de goede weg is en de punten die extra aandacht behoeven omdat deze een belangrijk risico behelzen.

Toeleiding

Wat gaat goed?

Deze aanpak is gericht op het verbeteren van de achterstandswijken, waardoor de in die wijken wonende GGSR – vroegtijdig – gesignaleerd worden en de nodige ondersteuning ontvangen.

Wat kan beter?

Gemeente en netwerkpartners hebben geen eenduidig, gezamenlijk beeld van de doelgroep van TASs. Deze onduidelijkheid kan ertoe leiden dat gezinnen van de benodigde zorg verstoken blijven.

Gezin centraal

Wat gaat goed?

De aanpak is gericht op het verbeteren van de wijk tot een 'civil society', waarbij zowel de individuele problemen van gezinnen aandacht krijgen als de versterking van sociale netwerken. De keukentafelgesprekken hebben de behoefte van gezinnen als uitgangspunt.

Wat kan beter?

Aanpak

Wat gaat goed?

Wat kan beter?

Het onderliggende beleidsstuk is een concept met datum 1 december 2010. Er is geen vastgestelde beleidsnota beschikbaar en recente evaluatiegegevens ontbreken. Hierdoor bestaan bij STJ vragen over de huidige behaalde resultaten van de aanpak.

Als de aanpak wordt afgesloten omdat het gezin niet meer wil meewerken kan dit voor GGSR, vaak zorgmijdende gezinnen, een risico betekenen wat betreft het ontvangen van de benodigde zorg en ondersteuning.

Vervolg conclusie

Samenwerking	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
Het kunnen raadplegen van anderen deskundigheden in het tweewekelijkse woon-zorgoverleg is ondersteunend voor de medewerkers.	<p>Er blijken door de netwerkpartners in de praktijk oplossingen gevonden te worden bij het optreden van stagnatie in de zorg en ondersteuning. In het kader van deze kwetsbare doelgroepen is het echter relevant om afspraken te maken over de eventueel benodigde opschaling.</p> <p>Uit de conceptnota blijkt welke partijen samenwerken. Om deze samenwerking te formaliseren en daarmee ook de aanpak en eenzelfde werkwijze te borgen is het relevant dat de samenwerkingsafspraken schriftelijk zijn vastgesteld.</p>
Continu	
Wat gaat goed?	Wat kan beter?
Gezinnen krijgen voorrang op wachtlijsten, zodat voorkomen wordt dat ze te lang moeten wachten op zorg en ondersteuning.	